

Handläggare
Irina Radulescu
Telefon: 08-50833768**Till**
Utbildningsnämnden
2026-05-20

Översyn av upplägget för förstelärare

Redovisning av utredning samt tidsbegränsning av uppdrag som förstelärare

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden beslutar att vakanta försteläraruppdrag tillsätts genom tidsbegränsade förordnanden som förstelärare inom ramen för den befintliga anställningen.
2. Utbildningsnämnden ger förvaltningsdirektören i uppdrag att fastställa anvisningar som reglerar försteläraruppdraget. Anvisningarna ersätter nuvarande riktlinjer för lärares karriäruppdrag med diarienummer dnr 1.3.2–5512/2020.

Sammanfattning

Utbildningsnämnden beslutade 2013, att skapa ett pedagogiskt karriärspår med befattningarna utvecklingslärare, förstelärare och lektor, där förstelärare skulle vara tillsvidaretjänster. Detta i samband med att Sveriges riksdag initierade en karriärstegsreform för lärare.

Hösten 2025 genomförde utbildningsförvaltningen en uppföljning av hur reformen fungerat, fokuserad på förstelärare. Uppföljningen visar att försteläraruppdraget är en viktig resurs för skolornas utvecklingsarbete men att förvaltningen behöver arbeta med inriktning och organisation.

Utbildningsförvaltningen avser att utveckla arbetet med förstelärare/karriärtjänster utifrån de erfarenheter och lärdomar som utredningen visar. Förvaltningen föreslår att förstelärartjänster tillsätts med tidsbegränsning i stället för som tillsvidaretjänster. Tidsbegränsade uppdrag ger skolorna bättre möjlighet att anpassa uppdragen efter förändrade utvecklingsbehov som ligger i linje med skolan systematiska kvalitetsarbete. Det underlättar också framtida integration i professionsprogrammets meriteringssystem.

Beslutet innebär ingen förändring för de som har befintliga tjänster som förstelärare, utan avser endast tillsättning av nya och vakanta försteläraryppdrag.

Utbildningsförvaltningens föreslår att utbildningsnämnden beslutar att vakanta försteläraryppdrag tillsätts genom tidsbegränsade förordnanden som förstelärare inom ramen för den befintliga anställningen. Fortsatt föreslår förvaltningen att utbildningsnämnden ger förvaltningsdirektören i uppdrag att fastställa anvisningar som reglerar försteläraryppdraget och som ersätter nuvarande riktlinjer för lärares karriäryppdrag.

Bakgrund/Ärendet

År 2013 tog Sveriges riksdag beslut om inrättande av en karriärstegsreform för lärare som kortfattat innebar att skolhuvudmännen skulle sträva efter att inrätta karriärsteg för särskilt yrkesskickliga lärare. Som stimulans för reformen infördes statsbidrag för förstelärare och lektorer.

Utbildningsnämnden tog den 14 mars 2013 beslut om inriktningen för arbetet med karriärtjänster. Det beslutades att det pedagogiska/didaktiska karriärspåret utgörs av *legitimerad lärare, utvecklingslärare, förstelärare* och *lektor*, samt att dessa skulle inrättas som egna befattningar. I samband med nämndens beslut om verksamhetsplan för 2014 fastställdes att utgångspunkten ska vara att karriärtjänsterna ska vara tillsvidaretjänster.

Mot bakgrund av att karriärstegsreformen funnits i 10 år har utbildningsförvaltningen i Stockholm stad följt upp och undersökt stadens organisering av och arbetet med karriärstegsreformen. Uppdraget avgränsades till förstelärare. Undersökningen resulterade i rapporten "Uppföljning av karriärstegsreformen" (bilagd).

Med avstamp i undersökningens resultat lämnades ett antal rekommendationer. Ett av förslagen är att uppkomna vakanser för försteläraryppdrag bör tillsättas med tidsbegränsade uppdrag i stället för den nuvarande formen där tillsvidareanställningar i egen befattning är huvudregel.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för personal och kompetensförsörjning i samverkan med grundskoleavdelningen, gymnasieavdelningen och avdelningen för utveckling och samordning. Förvaltningen har också samverkat med enheten för arbetsgivarfrågor vid stadsledningskontoret.

Ärendet kommer att behandlas i samverkan med de fackliga organisationerna den 11 maj 2026. Funktionshinderrådet kommer att få möjlighet att behandla ärendet vid sammanträdet den 13 maj 2026.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Uppföljningen av karriärstegsreformen

Målet med förvaltningens uppföljning av karriärstegsreformen var att få kunskap om hur, och i vilken utsträckning, förvaltningens organisering av karriärstegsreformen bidragit till att utveckla verksamheten. Uppföljningens resultat visar att försteläraryupdraget är en viktig resurs i skolornas utvecklingsarbete men att uppdragets inriktning och organisering behöver stärkas för att dess potential ska realiseras.

Rektorer beskriver brister på strukturnivå, framför allt att tillsvidareanställningar har skapat inlåsnings effekter och begränsat möjligheten att styra, följa upp och förnya uppdrag utifrån förändrade behov på skolnivå. Sammantaget framträder ett behov av en tydligare uppdrag och en organisering som skapar ökad flexibilitet och likvärdighet i stadens skolor, så att kompetens och uppdrag följer skolans utvecklingsbehov över tid.

Vid tidigare uppföljningar av karriärstegsreformen från 2015, 2016 och 2017 framkom en likartad problembild, bland annat otydliga uppdragsbeskrivningar, brist på organisatoriska förutsättningar, begränsad legitimitet hos kollegiet, svagheter i uppföljning och struktur. Positiva effekter uppstod när uppdragen var tydligt definierade och kopplade till skolans utvecklingsarbete. Att samma problem konstaterades år efter år visar att utmaningarna varit stabila över tid och att nuvarande organisering inte har förmått hantera dem.

Tidsbegränsade uppdrag i stället för tillsvidaretjänster

Förvaltningen gör bedömningen att en modell med tidsbegränsade förordnanden kan skapa bättre förutsättningar för att möta skolornas utvecklingsbehov på ett systematiskt och långsiktigt hållbart sätt och föreslår därför att utbildningsnämnden går vidare med förslaget.

Tidsbegränsade uppdrag kan utformas och justeras i takt med förändrade utvecklingsbehov i linje med skolans kvalitetsarbete och kan kopplas mot de områden där de har störst effekt för att öka kvaliteten i undervisningen. Modellen gör det också möjligt för fler skickliga och erfarna lärare att över tid bli tilldelade och ta ansvar i försteläraryrollen, vilket breddar kompetensbasen och skapar ökade möjligheter för kollegialt lärande.

Ett tidsbegränsat uppdrag kan också stärka legitimiteten för försteläraryrollen. Genom ökad transparens och regelbunden omprövning säkerställs att uppdraget innehas av lärare som fortsatt motsvarar kriterierna, verksamhetens aktuella behov och har relevanta kompetenser. Vidare möjliggör modellen en tydligare och mer systematisk uppföljning av mål, resultat och effekter kopplade till försteläraryppdraget. När uppdraget ses över återkommande kan målet med uppdraget revideras och uppdateras utifrån verksamhetens prioriteringar och aktuella utvecklingsområden.

Slutligen skapar tidsbegränsade förordnanden goda förutsättningar för att successivt integrera försteläraryppdragen i det kommande meriteringssystemet inom professionsprogrammet. En mer flexibel modell underlättar harmoniseringen mot nationella strukturer och bidrar till en mer sammanhållen kompetensförsörjning över tid.

Arbetsrättslig bedömning

Förvaltningen har undersökt de arbetsrättsliga aspekterna kopplade till införandet av tidsbegränsade uppdrag som förstelärare.

Bedömningen är att uppdraget bör tilldelas lärare som har en befintlig anställning som lärare och att uppdraget som förstelärare lämpligen regleras i form av tidsbegränsat förordnande inom ramen för anställningen. Förordnandet ska reglera villkoren för uppdraget som förstelärare och när uppdraget löper ut. Vid extern rekrytering av förstelärare kan även detta regleras genom att erbjuda en anställning med befattningen lärare och ett tidsbegränsat förordnande som förstelärare inom ramen för anställningen som lärare.

Inom ramen för anställningen har arbetsgivaren och arbetstagare stor frihet att utforma anställningsförhållandena på det sätt de önskar. Parterna har exempelvis frihet att komma överens om att arbetstagaren under en viss angiven tidsperiod ska ha andra arbetsuppgifter och anställningsvillkor, till exempel genom ett förordnande.

När förordnandet löper ut återgår läraren till sin grundanställning och de anställningsvillkor som tillämpas där. Om arbetsgivaren efter den avtalade tidens utgång enligt förordnande låter arbetstagaren återgå till tidigare uppgifter och anställningsvillkor, kan detta inte anses strida mot LAS.

Ett förordnande regleras inte i lag och avtal, utan gäller så länge arbetstagaren och arbetsgivaren är överens. LAS-reglerna om visstidsanställning anses då inte tillämpliga på det tidsbegränsade förordnandet. Arbetsgivaren behöver inte ha sakliga skäl för att säga upp ett förordnande, utan man kan bestämma att parterna kan säga

upp förordnandet med beaktande av en viss överenskommen uppsägningstid. Arbetsgivaren kan också reglera att förordnandet upphör att gälla för det fall den anställde säger upp sin tillsvidareanställning.

Beslutet innebär ingen förändring för de som har befintliga tillsvidareanställningar som förstelärare, utan avser endast nya och vakanta försteläraryppdrag.

Konsekvenser för barn och barns rättigheter

Förslaget om tidsbegränsade förordnanden för försteläraryppdrag bedöms påverka barn och elever positivt genom de kvalitetsförbättringar som modellen syftar till att stödja. Detta ligger i linje med barnets rätt till utbildning av hög kvalitet och till att få sina behov tillgodosedda, i enlighet med artikel 28 och 29 i barnkonventionen. Förvaltningen identifierar inga direkta negativa konsekvenser för barn eller barns rättigheter.

Konsekvenser för jämställdhet

Förvaltningen bedömer att modellen med tidsbegränsade förordnanden skapar förutsättningar för att stärka kopplingen mellan yrkesskicklighet och prestation vilket kan ha en positiv konsekvens för jämställdheten. Eftersom uppdragen inte blir permanenta möjliggör modellen också att fler lärare — oavsett kön — kan bli aktuella för ett försteläraryppdrag. Detta kan gynna grupper som tidigare varit underrepresenterade. Då rörligheten förväntas öka skapas också förutsättningar för att åtgärda strukturella brister.

Förslag till beslut

Utbildningsförvaltningens föreslår att utbildningsnämnden beslutar att vakanta försteläraryppdrag tillsätts genom tidsbegränsade förordnanden som förstelärare inom ramen för den befintliga anställningen. Fortsatt föreslår förvaltningen att utbildningsnämnden ger förvaltningsdirektören i uppdrag att fastställa anvisningar som reglerar försteläraryppdraget och som ersätter nuvarande riktlinjer för lärares karriäryppdrag.

Per Törnvall
Utbildningsdirektör
Utbildningsförvaltningen

Petra Nergårdh
Avdelningschef
Utbildningsförvaltningen

Bilaga

Uppföljning av karriärstegsreformen dnr UTBF 2026/517